

อนิย ปัจจัย ประกอบกับอักษรมธาตุ

อักษรมธาตุ / ภาววาจก

๑. อนิย ปัจจัย เมื่อประกอบกับอักษรมธาตุ เป็นภาววาจกเท่านั้น
๒. จะต้องแจกตาม กุล เฉพาะ สี ปฐมวิภัติเท่านั้น
๓. ตัวกัตตาเป็นตติยวิภัติ วจนะใดก็ได้ บุรุษใดก็ได้ ลิงค์ใดก็ได้

ประโยคตัวอย่าง

กัต.อา. อชฺช โส มเรยฺย.

(อ.เขา ฟังตาย ในวันนี้)

ภาว.กิต. อชฺช เตน มรณฺณิยํ.

(อันเขา ฟังตาย ในวันนี้)

ภาว.อา. อชฺช เตน มรเยถ. มรฺ+ย+เอถ

(อันเขา ฟังตาย ในวันนี้)

กัต.อา. ตุมฺเห อปฺปมตฺตา ภเวยฺยาถ.

(อ.ท่าน ท. เป็นผู้ไม่ประมาทแล้ว ฟังเป็น)

ภาว.กิต. ตุมฺเหหิ อปฺปมตฺเตหิ ภวณฺณิยํ.

(อันท่าน ท. เป็นผู้ไม่ประมาทแล้ว ฟังเป็น)

ภาว.อา. ตุมฺเหหิ อปฺปมตฺเตหิ ภฺเวยฺย. ภฺว+ย+เอถ

(อันท่าน ท. เป็นผู้ไม่ประมาทแล้ว ฟังเป็น)

กัต.อา. ปุริโส นิสฺสึเทยฺย.

(อ.บุรุษ ฟังนั่ง)

ภาว.กิต. ปุริเสน นิสฺสึทณฺณิยํ.

(อันบุรุษ ฟังนั่ง)

ภาว.อา. ปุริเสน นิสฺสชฺเชถ. นิสฺ+ชชฺ+เอถ

(อันบุรุษ ฟังนั่ง)

อกัมมชาตุ / เหตุกัมมวาท

๑. เหตุกัมมวาท ก ลง เณ หรือ ณาเป ปัจจัย
๒. ลบ ญ อนุพันธ์ เณ เอ ณาเป อาเป
๓. พุทธิสระต้นธาตุ

ประโยคตัวอย่าง

เหตุกัต.อา. ตุวั มรณสฺสตี ภาเวยฺยาสี.

(อ.ท่าน ยังมรณสติ ฟังให้เจริญ)

เหตุกัม.กิต. ตยา มรณสฺสตี ภาวนีเย.

(อ.มรณสติ อันท่าน ฟังให้เจริญ)

เหตุกัม.อา. ตยา มรณสฺสตี ภาวีเยยฺย. ภู+เณ+อี+ย+เอยฺย

(อ.มรณสติ อันท่าน ฟังให้เจริญ)

เหตุกัต.อา. ตุวั สรีริ ยาเปยฺยาสี.

(อ.ท่าน ยังสรีระ ฟังให้เป็นไป)

เหตุกัม.กิต. ตยา สรีริ ยาปนีเย.

(อ.สรีระ อันท่าน ฟังให้เป็นไป)

เหตุกัม.อา. ตยา สรีริ ยาปิเยถ. ยา+ณาเป+อี+ย+เอถ

(อ.สรีระ อันท่าน ฟังให้เป็นไป)

เหตุกัต.อา. ตุวั ปุตุตฺตํ วุฏฺฐาเปยฺยาสี.

(อ.ท่าน ยังบุตร ฟังให้ลุกขึ้น)

เหตุกัม.กิต. ตยา ปุตุโต วุฏฺฐาปนีโย.

(อ.บุตร อันท่าน ฟังให้ลุกขึ้น)

เหตุกัม.อา. ตยา ปุตุโต วุฏฺฐาปิเยถ.

(อ.บุตร อันท่าน ฟังให้ลุกขึ้น)

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงแปลเป็นภาษามคธ

๑. อ.สมาริ อันท่าน ท. พึงให้เจริญ ๕
๒. อันท่าน ท. เป็นผู้ไม่ประมาทแล้ว พึงเป็น ๕
๓. อ.ท่าน ท. เป็นผู้ไม่ประมาทแล้ว พึงเป็น ๕

จงแปลเป็นภาษาไทย

๑. ตุมฺเหหิ ปตุโต วุฏฐาปนีโย ๕
๒. ตุมฺเหหิ ปฏฐูปคฺเณ อตฺตา ปตฺติฏฐาปนีโย ๕
๓. ตุมฺเหหิ กุสฺลธมฺเมสุ รมณียํ ๕